

European Agency Statistieken op het gebied van inclusief onderwijs

Kernboodschappen en bevindingen (2014 / 2016)

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

**EUROPEAN AGENCY
STATISTIEKEN OP HET GEBIED
VAN INCLUSIEF ONDERWIJS**

**Kernboodschappen en bevindingen
(2014 / 2016)**

Het European Agency for Special Needs and Inclusive Education (het Agency) is een onafhankelijke en zelfbesturende organisatie. Het Agency wordt medegefinancierd door de ministeries van onderwijs in zijn lidstaten en door de Europese Commissie, door middel van een exploitatiesubsidie van het Erasmus+ onderwijsprogramma van de Europese Unie (2014-2020).

Mede gefinancierd door
het programma Erasmus+
van de Europese Unie

De steun van de Europese Commissie voor de productie van deze publicatie betekent geen goedkeuring van de inhoud, die uitsluitend de meningen van de auteurs weergeeft, en de Commissie kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor het gebruik dat gemaakt kan worden van de informatie die erin is vervat.

De standpunten die in dit document worden verwoord, komen niet noodzakelijkerwijs overeen met de officiële standpunten van het Agency, zijn lidstaten of de Commissie.

Redacteuren: Amanda Watkins, Joacim Ramberg en András Lénárt

Het gebruik van delen van dit document is toegestaan mits een duidelijke bronvermelding wordt opgenomen. Er moet als volgt naar dit document worden verwezen: European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2018. *European Agency Statistieken op het gebied van inclusief onderwijs: Kernboodschappen en bevindingen (2014 / 2016)*. (A. Watkins, J. Ramberg en A. Lénárt, reds.). Odense, Denemarken

Met het oog op een grotere toegankelijkheid is dit rapport beschikbaar in 25 talen en in een toegankelijk elektronisch formaat op de website van het Agency: www.european-agency.org

Dit is een vertaling van een oorspronkelijke tekst in het Engels. Raadpleeg de oorspronkelijke Engelse tekst in geval van twijfel over de correctheid van de informatie in de vertaling.

ISBN: 978-87-7110-821-7 (Elektronisch)

© **European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2018**

Secretariaat
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denemarken
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Kantoor Brussel
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussel België
Tel: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

INHOUD

INLEIDING	5
KERNBOODSCHAPPEN	7
VIJF VRAAGSTUKKEN INZAKE GELIJKWAARDIGHEID	10
1. Welk percentage leerlingen gaat naar een reguliere school?	10
<i>Tendensen in de gegevens over de toegang van leerlingen tot regulier onderwijs</i>	<i>11</i>
2. Welk percentage van leerlingen brengt het merendeel van de tijd door met hun peers in reguliere klaslokalen?	11
<i>Tendensen in de gegevens over de toegang van leerlingen tot inclusief onderwijs</i>	<i>12</i>
3. Waar worden leerlingen met een officiële beslissing van SEN geplaatst voor hun onderwijs?	12
<i>Tendensen in de gegevens over vaststellingspercentages van leerlingen met een officiële beslissing van SEN</i>	<i>13</i>
<i>Plaatsing in vergelijking met de gehele schoolpopulatie</i>	<i>13</i>
<i>Tendensen in de gegevens over plaatsing van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in vergelijking met de gehele schoolpopulatie</i>	<i>15</i>
<i>Plaatsing in vergelijking met de populatie van leerlingen met een officiële beslissing van SEN</i>	<i>16</i>
4. Wat zijn de verschillen in de vaststellingspercentages en plaatsingspercentages van meisjes en jongens met een officiële beslissing van SEN?	19
5. Wat zijn de verschillen in de vaststellingspercentages en plaatsingspercentages van leerlingen tussen ISCED 1 en 2?	20
ACHTERGROND VAN DE EASIE-WERKZAAMHEDEN	24
Gegevensdekking	24
Belangrijke dimensies binnen EASIE-gegevensverzameling	26
<i>Operationele definitie van een officiële beslissing van SEN</i>	<i>26</i>
<i>Operationele definitie van een inclusieve setting</i>	<i>26</i>
De focus van de analyse van EASIE-gegevens	27
Aandachtspunten	27
LITERATUUR	29
BIJLAGE: EASIE-INDICATORS VOOR 2014 EN 2016	31
1. Inschrijvingspercentage in regulier onderwijs gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie	31
2. Steekproeven over leeftijd	31
3. Leerlingen met een officiële beslissing van SEN	31
<i>3a. Vaststellingspercentages</i>	<i>31</i>
Kernboodschappen en bevindingen (2014 / 2016)	3

<i>3b. Verdeling van plaatsingen van leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie.....</i>	<i>31</i>
<i>3c. Verdeling van plaatsingen, gebaseerd op de populatie van leerlingen met een officiële beslissing van SEN.....</i>	<i>32</i>

INLEIDING

Al meer dan 20 jaar fungeert het European Agency for Special Needs and Inclusive Education (het Agency) als een orgaan voor samenwerking op het gebied van inclusief onderwijsbeleidskwesties voor zijn lidstaten. Gegevensverzameling is een integraal deel van dit werk. Hoewel het Agency aanvankelijk gericht was op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften heeft nu het zijn reikwijdte verbreed en houdt het rekening met alle leerlingen binnen systemen van inclusief onderwijs.

Het huidige werk van het [European Agency statistieken op het gebied van inclusief onderwijs](#) (EASIE) omvat het verzamelen, het presenteren en het analyseren van nationale gegevens (European Agency, geen datum-a). De gegevens zijn gekoppeld aan overeengekomen indicatoren die belangrijke beleidsvragen over inclusief onderwijs sturen. Alle gegevens worden verstrekt door [gegevensdeskundigen](#) van nationaal niveau (European Agency, geen datum-b).

De beschikbare gegevenssets bestrijken 30 landen en verschaffen inzicht in:

- toegang tot regulier onderwijs;
- toegang tot inclusief onderwijs;
- plaatsing van leerlingen bij wie officieel is vastgesteld dat zij specifieke onderwijsbehoeften hebben.

De gegevenssets bevatten uitsplitsingen naar geslacht en naar [internationaal standaardclassificatie voor onderwijs](#) (ISCED)-niveau (Institute for Statistics van de UNESCO, 2011).

Het doel van dit korte verslag is om de kernboodschappen en belangrijkste bevindingen van de werkzaamheden van EASIE tot nu toe onder de aandacht te brengen. Twee [EASIE-gegevenssets](#) (European Agency, geen datum-c) en [vergelijkende landenverslagen](#) zijn momenteel beschikbaar:

- 2014, gebaseerd op het schooljaar 2012/2013 (European Agency, 2017)
- 2016, gebaseerd op het schooljaar 2014/2015 (European Agency, 2018a)

Naast de betreffende verslagen zijn de volledige gegevenssets op aanvraag beschikbaar bij het secretariaat van het Agency (secretariat@european-agency.org) als Excel-bestanden die op verschillende manieren kunnen worden bevroegd.

Dit verslag vermeldt geen gedetailleerde statistische analyse van de gegevens en het bestrijkt ook niet alle vormen van gegevensanalyse die mogelijk zijn bij het gebruik van de gegevensset. Integendeel, het verslag verstrekt een algemene "interpretatie" van de gegevenssets van 2014 en 2016. Dat benadrukt de kernboodschappen en nog in ontwikkeling zijnde bevindingen uit de gegevenssets die belangrijk zijn voor de werkzaamheden van de lidstaten van het Agency.

In het volgende deel worden de **10 kernboodschappen** gepresenteerd **die naar boven kwamen bij de EASIE-werkzaamheden in 2014 en 2016** tot nu toe.

In het daaropvolgende deel worden de **belangrijkste bevindingen met betrekking tot [vijf vraagstukken inzake gelijkwaardigheid](#)** gepresenteerd, ter bestudering waarvan de EASIE-werkzaamheden zijn. Elk vraagstuk is opgesteld als een kernvraag waarop het vraagstuk inzake gelijkwaardigheid steunt.

In het laatste deel van het verslag wordt de **[achtergrond van de EASIE-werkzaamheden in het algemeen](#)** gepresenteerd.

Wij hopen dat beleidsmakers, praktijkmensen, onderzoekers en andere stakeholders van de methoden de kernboodschappen en belangrijkste bevindingen van de recente EASIE-werkzaamheden interessant vinden voor hun collectieve werk op het gebied van de ontwikkeling van meer inclusieve methoden van onderwijs.

Cor J.W. Meijer

Directeur van het European Agency for Special Needs and Inclusive Education

KERNBOODSCHAPPEN

Als de balans wordt opmaakt van de gegevenssets van 2014 en 2016 kunnen tien kernboodschappen worden vastgesteld:

- 1** In het algemeen wordt de bewering uit andere gebieden van Agency-werkzaamheden dat inclusief onderwijs een beleidsvisie is bij alle lidstaten van de Agency, ondersteund door de beschikbare gegevens. Alle landen bieden mogelijkheden voor inclusief onderwijs voor bepaalde leerlingen bij wie officieel is vastgesteld dat zij specifieke onderwijsbehoeften hebben. Uit een bestudering van plaatsingsmogelijkheden en kosten blijkt echter dat lidstaten deze visie, met betrekking tot leerlingen met een officiële beslissing van SEN, op verschillende manieren en in verschillende mate ten uitvoer leggen.
- 2** Bij het bestuderen van de definities van landen van een "officiële beslissing van SEN" wordt in alle landen bij verschillende groepen leerlingen vastgesteld dat zij specifieke onderwijsbehoeften hebben - we verwijzen naar de [achtergrondinformatie van de landen](#) (European Agency, geen datum-c). Leerlingen met een officiële beslissing van SEN omvatten leerlingen met een handicap zoals gedefinieerd in *het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap* (Verenigde Naties, 2006), maar ook andere groepen leerlingen met specifieke/aanvullende onderwijsbehoeften hebben waarvoor extra ondersteuning en middelen nodig zijn. Dit is één van de belangrijkste redenen waarom er zoveel verschillen tussen de gegevens van de landen bestaan en waarom vergelijkingen tussen landen complex zijn - en in bepaalde opzichten zelfs onmogelijk kunnen zijn.
- 3** De vaststellingspercentages van leerlingen met een "officiële beslissing van SEN" verschillen sterk tussen alle landen. Deze gegevens weerspiegelen de verschillen tussen landen op het gebied van wetgeving en beleid inzake het identificeren van leerlingen met SEN, zoals uiteengezet en besproken in andere gebieden van de Agency-werkzaamheden.

- 4** Geen van de landen heeft een volledig inclusief systeem waarin 100 % van de leerlingen regulier onderwijs volgt en ze minimaal 80 % van hun tijd met hun peers worden opgeleid, in overeenstemming met de plaatsingsbenchmark van EASIE. In elk land wordt gebruikgemaakt van verschillende vormen van afzonderlijke specifieke voorzieningen: scholen, klassen en/of afdelingen, maar ook verschillende vormen van buitenschools onderwijs (d.w.z. thuisonderwijs of een door andere sectoren gehandhaafde voorziening). Het percentage van inclusieve plaatsingen ligt in de landen ruwweg tussen 92 % en 99,5 %. Aan de hand van die gegevens kan een tussentijdse stand worden opgemaakt van "hoe dicht" landen zijn bij een volledig inclusief systeem.
- 5** De plaatsingspercentages in afzonderlijke, niet-reguliere voorzieningen (afzonderlijk speciaal onderwijs, klassen, afdelingen en niet-reguliere onderwijsprogramma's) verschillen tussen alle landen. Deze gegevens weerspiegelen de verschillen in wetgeving en beleid tussen landen op het gebied van onderwijsondersteuning en -voorziening, weer zoals uiteengezet en besproken in andere gebieden van de Agency-werkzaamheden.
- 6** In alle landen wordt bij ongeveer tweemaal zoveel jongens als meisjes vastgesteld dat zij speciale onderwijsbehoeften hebben waarvoor een officiële beslissing van SEN is vereist. Deze 2:1-verhouding komt tot uiting in de plaatsingspercentages van jongens en meisjes in verschillende settings en is zichtbaar in de meeste landen.
- 7** Er is in alle landen een heel duidelijk patroon met betrekking tot genderverdeling. Maar wat betreft de verdeling van het ISCED-niveau is het precies het tegenovergestelde: duidelijke patronen zijn niet onmiddellijk te onderscheiden. De verdeling van leerlingen binnen de twee ISCED-niveaus is in de verschillende landen zeer uiteenlopend. Dit geeft aan dat landen op verschillende manieren en tijdens verschillende fasen van de opleiding vaststellen dat voor leerlingen een officiële beslissing is vereist.
- 8** De situatie van leerlingen die vanwege verschillende redenen en onder verschillende omstandigheden stoppen met school (d.w.z. formeel onderwijs volgen maar niet naar school gaan of geen enkele vorm van onderwijs volgen) is in bijna alle landen onduidelijk. Hiervoor is verder onderzoek nodig, aangezien de gegevens van de meeste landen vaak beperkt zijn of ontbreken.

-
- 9** Uit de beschikbare gegevens over tendensen in alle landen wordt geen algemene gemiddelde verandering aangetoond in de vaststellingspercentages van leerlingen met een officiële beslissing van SEN. Sommige landen hebben echter duidelijke toenames in het aantal leerlingen met een officiële beslissing van SEN.
- 10** Uit de beschikbare gegevens over tendensen blijkt tevens dat er gemiddeld een verwaarloosbare daling is in het aantal leerlingen met een officiële beslissing van SEN in volledig afzonderlijke vormen van onderwijs (speciale klassen en scholen).

VIJF VRAAGSTUKKEN INZAKE GELIJKWAARDIGHEID

In dit deel worden de belangrijkste bevindingen uit 2014 en 2016 met betrekking tot de **vijf vraagstukken inzake gelijkwaardigheid** gepresenteerd, ter bestudering waarvan de EASIE-werkzaamheden zijn ontwikkeld. Deze vraagstukken invan het verslag wordt de [achtergrond van de EASIE-werkzaamheden in het algemeen](#) gepresenteerd. zake gelijkwaardigheid zijn:

1. Toegang tot regulier onderwijs
2. Toegang tot inclusief onderwijs
3. Plaatsing van leerlingen met een officiële beslissing van SEN
4. Het uitsplitsen naar geslacht van gegevens over plaatsing van leerlingen met een officiële beslissing van SEN
5. Het uitsplitsen naar ISCED-niveau van gegevens over van leerlingen met een officiële beslissing van SEN

Elk vraagstuk is opgesteld als een kernvraag waarop het vraagstuk inzake gelijkwaardigheid steunt. Het deel is vervolgens opgebouwd rond de indicatoren voor de analyse van de gegevens die trachten antwoord te geven op de vraag. De in elk deel besproken indicatoren zijn gebaseerd op dezelfde nummering als de indicatoren in de [vergelijkende landenverslagen](#) van 2014 en 2016 (European Agency, 2017; 2018a).

Raadpleeg voor meer gedetailleerde informatie over een bepaalde indicator de vergelijkende landenverslagen. Daarin worden elke indicator, gebruikte berekeningsmethode, de opgenomen landen en de resultaten van de indicator uiteengezet. De verslagen bevatten grafieken en tabellen waarin alle beschikbare landengegevens voor elke indicator worden weergegeven.

Van zeven indicatoren die gericht zijn op de gehele schoolpopulatie worden bevindingen over tendensen in de gegevens weergegeven. Deze bevindingen zijn gericht op de verschillen tussen de totale gemiddelden (percentages) in de gegevens uit 2014 en 2016. De gegevens over tendensen worden weergegeven als een procentpunt waarmee de toename of afname tussen de twee gegevenssets wordt aangegeven. Het is belangrijk om er rekening mee te houden dat deze gegevens over tendensen alleen zijn gebaseerd op landen die beschikken over gegevens voor zowel 2014 en 2016.

Voor alle indicatoren worden de bevindingen met betrekking tot de kernvragen en vraagstukken in tekstvakken weergegeven.

1. Welk percentage leerlingen gaat naar een reguliere school?

Dit vraagstuk is gericht op de toegang van leerlingen tot regulier onderwijs.

Indicator 1.1 onderzoekt de inschrijvingspercentages bij **regulier** onderwijs, dat wil zeggen: het percentage leerlingen dat regulier onderwijs volgt, afgezet tegen het aantal leerlingen dat is ingeschreven bij alle vormen van onderwijs.

De verstrekte gegevens zijn gericht op leerlingen die wel of geen regulier onderwijs volgen.

In de meeste landen betekent het inschrijven bij regulier onderwijs plaatsing in een reguliere klas of plaatsing in een afzonderlijke, speciale klas binnen een reguliere school. Leerlingen die geen regulier onderwijs volgen, volgen volledig afzonderlijk speciaal onderwijs, niet-regulier onderwijs dat wordt gegeven door sociale of gezondheidsdiensten, enz., of zijn buitenschoolse leerlingen.

Van 28 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar. Tussen de 28 landen varieert het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs van 93,44 % tot 99,88 %. Het totale gemiddelde van de 28 landen is 97,36 %.

Van 29 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. Tussen de 29 landen varieert het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs van 92,02 % tot 99,97 %. Het totale gemiddelde van de 29 landen is 98,64 %.

De beschikbare gegevens tonen voor alle landen aan dat de overgrote meerderheid van leerlingen wordt opgeleid op reguliere scholen, maar dat niet alle leerlingen op reguliere scholen zitten.

Geen één land heeft alleen maar reguliere inschrijvingen.

Tendensen in de gegevens over de toegang van leerlingen tot regulier onderwijs

Voor 25 landen zijn gegevens over zowel 2014 als 2016 zijn beschikbaar. In de 25 landen was tussen 2014 en 2016 een gemiddelde toename van net iets meer dan 1 procentpunt in het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs.

Uit de gegevens blijkt dat in 2016 in vergelijking met 2014 het algemene inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs net iets meer dan 1 procentpunt hoger was.

2. Welk percentage van leerlingen brengt het merendeel van de tijd door met hun peers in reguliere klaslokalen?

Dit vraagstuk is gericht op de toegang tot inclusief onderwijs door alle leerlingen.

Indicator 1.2 onderzoekt het inschrijvingspercentage bij **inclusief** onderwijs – dat wil zeggen, het percentage leerlingen bij wie is vastgesteld dat zij tenminste 80 % van hun tijd met hun peers in een regulier klaslokaal doorbrengen, berekend tegen het aantal leerlingen ingeschreven bij alle vormen van onderwijs.

Uit de gegevens blijkt welke leerlingen wel en welke leerlingen geen inclusief onderwijs volgen, in overeenstemming met de EASIE-benchmark van plaatsing voor 80 % van de tijd.

In de meeste landen betekent het inschrijven bij inclusief onderwijs plaatsing in een reguliere klas in overeenstemming met de benchmark van plaatsing voor 80 % van de tijd

of de diverse vervangende indicaties van deze benchmark. (Raadpleeg voor meer informatie de operationele definitie van een [inclusieve setting](#) in het deel "Belangrijke dimensies binnen EASIE-gegevensverzameling".)

Leerlingen die geen inclusief onderwijs volgen, zitten in afzonderlijke klassen op reguliere scholen, op volledig afzonderlijk speciaal onderwijs, niet-regulier onderwijs dat wordt gegeven door sociale of gezondheidsdiensten, enz., of zijn buitenschoolse leerlingen.

Van 26 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar. De inschrijvingspercentages bij inclusief onderwijs variëren van 93,47 % tot 99,88 %. Het totale gemiddelde van de 26 landen is 97,54 %.

Van 28 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. De inschrijvingspercentages bij inclusief onderwijs variëren van 92,02 % tot 99,97 %. Het totale gemiddelde van de 28 landen is 98,19 %.

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat geen van de deelnemende landen 100 % inschrijvingen bij inclusieve settings heeft. Alle landen gebruiken een vorm van volledig afzonderlijke specifieke voorzieningen (afzonderlijke scholen en afdelingen), alsmede van afzonderlijke klassen op reguliere scholen.

Tendensen in de gegevens over de toegang van leerlingen tot inclusief onderwijs

Voor 23 landen zijn gegevens over zowel 2014 als 2016 beschikbaar. In de 23 landen was er een verwaarloosbare gemiddelde toename (0,14 procentpunt) van inschrijvingen bij inclusief onderwijs.

Uit de gegevens blijkt dat er, tussen 2014 en 2016, sprake was van een algemene verwaarloosbare toename in het aandeel van leerlingen dat de meerderheid van hun tijd met hun peers in reguliere klaslokalen doorbracht.

3. Waar worden leerlingen met een officiële beslissing van SEN geplaatst voor hun onderwijs?

Dit vraagstuk is gericht op waar leerlingen met een officiële beslissing van SEN voor het merendeel van de tijd (80 % of meer) worden geplaatst voor hun onderwijs.

Een belangrijke precursor hiervoor is echter een bestudering van de **vaststellingspercentages** van leerlingen met een officiële beslissing van SEN. Indicator 3a.1 onderzoekt dit, met een focus op het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie.

Van 30 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar. De vaststellingspercentages variëren van 1,11 % tot 17,47 %. Het gemiddelde van de landen is 4,53 %.

Van 30 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. De vaststellingspercentages variëren van 1,06 % tot 20,50 %. Het gemiddelde van de landen is 4,44 %.

Er zijn duidelijke verschillen in de aantallen en percentages van leerlingen bij wie is vastgesteld dat zij speciale onderwijsbehoeften hebben (met inbegrip van een beperking) waarvoor een vorm van aanvullende voorzieningen is vereist. Dit weerspiegelt de verschillen tussen landen op het gebied van beleid en praktijk voor onderwijs in het algemeen en voor speciaal onderwijs in het bijzonder.

De verschillen in vaststellingspercentages kunnen grotendeels worden verklaard door verschillen in assessmentprocedures en financieringsmechanismen, en niet zozeer door het feitelijk voorkomen van verschillende vormen van SEN of beperkingen waarvoor een officiële beslissing van SEN is vereist.

Tendensen in de gegevens over vaststellingspercentages van leerlingen met een officiële beslissing van SEN

Voor 29 landen zijn gegevens over zowel 2014 als 2016 beschikbaar. Het gemiddelde percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN was in 2014 en 2016 bij de 29 landen ongeveer gelijk (0,04 procentpunt verschil).

Uit de gegevens blijkt dat er bij alle landen geen algemene verandering in het vaststellingspercentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN was, maar sommige individuele landen hadden opmerkelijke variaties.

De verdeling van plaatsingen van leerlingen met een officiële beslissing van SEN kan op twee manieren worden onderzocht:

1. Plaatsing in vergelijking met de gehele schoolpopulatie (d.w.z. alle leerlingen)
2. Plaatsing in vergelijking met de populatie van leerlingen met een officiële beslissing van SEN.

Beide mogelijkheden worden hieronder afzonderlijk beschouwd.

Plaatsing in vergelijking met de gehele schoolpopulatie

Indicator 3b.1 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in inclusief onderwijs, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie.

Van 28 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar. Het percentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in inclusieve settings varieert van 0,14 % tot 16,02 %. Het totale gemiddelde van de 28 landen is 2,36 %.

Van 28 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. Het percentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in inclusieve settings varieert van 0,12 % tot 19,05 %. Het totale gemiddelde van de 28 landen is 2,73 %.

Bij het bestuderen van deze gegevens in vergelijking met het percentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie, kan worden vastgesteld dat in veel landen met de hoogste vaststellingspercentages van SEN de meeste van deze leerlingen in inclusieve settings worden geplaatst.

Indicator 3b.2 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciale klassen, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie.

Gegevens over 2014 zijn beschikbaar bij 24 landen. Het plaatsingspercentage varieert van 0,09 % tot 3,64 %. Een totaal gemiddelde van 0,56 % van leerlingen met een officiële beslissing van SEN wordt opgeleid in afzonderlijke speciale klassen op reguliere scholen.

Van 24 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. Het plaatsingspercentage varieert van 0,07 % tot 3,70 %. Een totaal gemiddelde van 0,53 % van leerlingen met een officiële beslissing van SEN wordt opgeleid in afzonderlijke speciale klassen op reguliere scholen.

In alle landen zijn mogelijkheden voor leerlingen om zich bij een reguliere school in te schrijven, maar zij brengen mogelijk het merendeel van hun tijd niet bij hun peers door.

Belangrijk om op te merken is dat dit aspect mogelijk te weinig aandacht krijgt. Veel landen stellen dat het moeilijk is om gegevens te verstrekken over leerlingen in afzonderlijke klassen op reguliere scholen. Gegevens over speciaal onderwijs zijn in de meeste landen die gegevens verstrekken gemakkelijker beschikbaar.

Indicator 3b.3 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciaal onderwijs, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie.

Van 30 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar. Het plaatsingspercentage varieert van 0,09 % tot 7,06 %. Een totaal gemiddelde van 1,82 % van leerlingen wordt opgeleid in afzonderlijk speciaal onderwijs.

Van 30 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. Het plaatsingspercentage varieert van 0,03 % tot 7,98 %. Een totaal gemiddelde van 1,54 % van leerlingen wordt opgeleid in afzonderlijk speciaal onderwijs.

In alle landen zijn mogelijkheden voor leerlingen om zich in te schrijven bij afzonderlijk speciaal onderwijs, waar zij het merendeel van hun tijd niet bij hun peers doorbrengen.

Uit de zeer uitlopende plaatsingspercentages in speciaal onderwijs blijkt dat in de verschillende landen zeer verschillende plaatsingsprocedures en structuren worden gebruikt voor leerlingen met een officiële beslissing van SEN.

Indicator 3b.4 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in niet-regulier onderwijs, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie. Slechts vier landen konden voor deze indicator gegevens verstrekken. Als gevolg daarvan zijn geen duidelijke bevindingen naar voren gekomen en wordt de indicator buiten beschouwing gelaten. (Het deel "[Aandachtspunten](#)" van dit verslag verwijst naar het probleem van niet-beschikbare gegevens.)

Indicator 3b.5 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in volledig afzonderlijke vormen van onderwijs (d.w.z. speciaal onderwijs en speciale klassen), gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie.

Van 24 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar. Plaatsing in volledig afzonderlijke settings varieert van 0,36 % tot 6,28 %, met een totaal gemiddeld van 1,67 % bij de 24 landen.

Van 24 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. Plaatsing in volledig afzonderlijke settings varieert van 0,55 % tot 5,88 %, met een totaal gemiddelde van 1,62 % bij de 24 landen.

Bij alle landen geldt dat voor sommige leerlingen, in het bijzonder degenen met complexe en ernstige specifieke behoeften en/of handicaps, een afzonderlijke gespecialiseerde voorziening nog steeds de onderwijsplaatsing is die hun recht op onderwijs waarborgt, hoewel dit geen inclusief onderwijs is.

Tendensen in de gegevens over plaatsing van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in vergelijking met de gehele schoolpopulatie

Voor 25 landen zijn gegevens voor indicator 3b.1 uit zowel 2014 als 2016 beschikbaar. Bij de 25 landen was er tussen 2014 en 2016 een lichte gemiddelde toename (0,27 procentpunt) in het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in inclusieve settings.

Uit de gegevens blijkt een algemene lichte gemiddelde toename in leerlingen met een officiële beslissing van SEN die in inclusieve settings worden geplaatst.

Voor 23 landen zijn gegevens voor indicator 3b.2 uit zowel 2014 als 2016 beschikbaar. Het gemiddelde percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciale klassen was tussen 2014 en 2016 bij de 23 landen vrijwel ongewijzigd (een afname van 0,04 procentpunt).

Uit de gegevens blijkt dat het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN die in speciale klassen worden geplaatst vrijwel ongewijzigd is.

Voor 28 landen zijn gegevens voor indicator 3b.3 uit zowel 2014 als 2016 beschikbaar. Het gemiddelde percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciaal onderwijs was in 2014 en 2016 bij de 28 landen ongeveer gelijk (een afname van 0,06 procentpunt).

Uit de gegevens blijkt dat het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN die in speciaal onderwijs worden geplaatst, vrijwel ongewijzigd is.

Gegevens voor indicator 3b.5 uit zowel 2014 als 2016 zijn voor 23 landen beschikbaar. Bij de 23 landen was er tussen 2014 en 2016 een verwaarloosbare afname (0,05 procentpunt) in het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in volledig afzonderlijke vormen van onderwijs.

Uit de gegevens blijkt dat er in volledig afzonderlijke vormen van onderwijs een verwaarloosbare afname was in het percentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN.

Plaatsing in vergelijking met de populatie van leerlingen met een officiële beslissing van SEN

Indicator 3c.1 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in inclusief onderwijs, gebaseerd op de populatie van leerlingen met SEN.

Van 28 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar, variërend van 3,46 % tot 98,18 % en een totaal gemiddelde van 52,68 %.

Van 28 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar, variërend van 4,98 % tot 99,21 % en een totaal gemiddelde van 60,56 %.

Het plaatsingspercentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in inclusief onderwijs loopt behoorlijk uiteen. Hieruit blijkt weer dat landen zeer uiteenlopende methoden hebben voor het verstrekken van onderwijs aan leerlingen bij wie is vastgesteld dat zij SEN hebben.

In de verschillende landen wordt meer dan de helft van alle leerlingen bij wie is vastgesteld dat zij SEN hebben, vaker dan 80 % van de tijd in inclusieve settings geplaatst: dat wil zeggen, in een reguliere klas.

Indicator 3c.2 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciale klassen, gebaseerd op de populatie van leerlingen met SEN.

Van 24 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar, variërend van 1,89 % tot 59,69 % en een totaal gemiddelde van 13,16 %.

Van 24 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar, variërend van 2,15 % tot 55,34 % en een totaal gemiddelde van 11,91 %.

Landen blijken veel te verschillen in de mate waarin zij speciale klassen gebruiken als een plaatsingsmogelijkheid voor leerlingen met SEN.

In vergelijking met andere vormen van plaatsing (d.w.z. inclusief onderwijs of speciaal onderwijs) is deze vorm van plaatsing nog niet zo wijdverbreid. Zoals eerder werd opgemerkt, is het echter mogelijk dat deze gegevens te weinig aandacht krijgen aangezien veel landen hebben aangegeven dat het voor hen moeilijk is om betrouwbare gegevens over deze indicator te verstrekken.

Indicator 3c.3 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciaal onderwijs, gebaseerd op de populatie leerlingen met SEN.

Gegevens uit 2014 zijn beschikbaar voor 30 landen, variërend van 1,74 % tot 95,73 % en een totaal gemiddelde van 40,04 %.

Van 30 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar, variërend van 0,79 % tot 100,00 % en een totaal gemiddelde van 34,76 %.

Landen geven te kennen dat de gegevens over leerlingen met SEN betreffende deze indicator het meest betrouwbaar zijn. De gegevens zijn tevens beschikbaar bij alle landen die deelnemen aan de gegevensverzamelingsacties.

Er is een uiteenlopende diversiteit in benaderingen om deze plaatsingsmogelijkheid te gebruiken: van minder dan 1 % tot bijna 100 % plaatsing van de leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciaal onderwijs. Dit weerspiegelt nogmaals de grote verscheidenheid van beleids- en voorzieningsbenaderingen binnen de landen.

Indicator 3c.4 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in niet-regulier onderwijs, gebaseerd op de populatie van leerlingen met een officiële beslissing van SEN. Slechts vier landen konden voor deze indicator gegevens verstrekken. Als gevolg daarvan zijn geen duidelijke bevindingen naar voren gekomen en wordt de indicator buiten beschouwing gelaten. Het deel "[Aandachtspunten](#)" van dit verslag bespreekt het probleem van niet-beschikbare gegevens.

Indicator 3c.5 onderzoekt het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in volledig afzonderlijke vormen van onderwijs (d.w.z. speciaal onderwijs en speciale klassen), gebaseerd op de populatie van leerlingen met SEN.

Gegevens uit 2014 zijn beschikbaar voor 24 landen, variërend van 7,11 % tot 100 % en een totaal gemiddelde van 39,05 %.

Van 24 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar, variërend van 7,10 % tot 100 %¹ en een totaal gemiddelde van 36,56 %.

De percentages van plaatsingen in afzonderlijk onderwijs verschillen sterk tussen de landen. Desondanks wordt in alle gegevens verstreckende landen niet tegemoet gekomen aan het recht op inclusief onderwijs met hun peers van sommige leerlingen.

In de deelnemende landen wordt bijna 40 % van leerlingen met een officiële beslissing van SEN onderwezen in afzonderlijke, niet-inclusieve settings.

¹ Wat betreft de gegevenssets van zowel 2014 als 2016 moeten de gegevens van 100 % voor één land die in deze indicator zijn opgenomen, worden gezien als een uitschieter. Dit komt omdat gegevens over leerlingen met een officiële beslissing van SEN alleen beschikbaar zijn voor speciale klassen en speciaal onderwijs, en niet voor andere vormen van inclusieve plaatsing.

4. Wat zijn de verschillen in de vaststellingspercentages en plaatsingspercentages van meisjes en jongens met een officiële beslissing van SEN?

Binnen de gegevensverzameling worden wat betreft leerlingen met een officiële beslissing van SEN uitsplitsingen naar geslacht verstrekt met betrekking tot:

- vaststellingspercentages;
- de verdeling van plaatsingen van leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie;
- de verdeling van plaatsingen van leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de populatie leerlingen met een officiële beslissing van SEN.

De uitsplitsing naar geslacht voor de vaststellingspercentages van leerlingen met een officiële beslissing van SEN wordt bekeken via indicator 3a.1. Indicator 3a.1 is gericht op het percentage van mannelijke/vrouwelijke leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie.

Van 23 landen zijn gegevens over 2014 beschikbaar. Het vaststellingspercentage van SEN bij jongens varieert van 0,68 % tot 10,99 %, met een totaal gemiddelde van 2,86 %. Het vaststellingspercentage van SEN bij meisjes varieert van 0,43 % tot 6,48 %, met een totaal gemiddelde van 1,37 %.

Van 26 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. Het vaststellingspercentage van SEN bij jongens varieert van 0,64 % tot 12,69 %, met een totaal gemiddelde van 2,99 %. Het vaststellingspercentage van SEN bij meisjes varieert van 0,42 % tot 7,82 %, met een totaal gemiddelde van 1,45 %.

Aanvullend op de uitsplitsing naar geslacht werd in 2016 de genderverdeling bestudeerd. Dit werd gebaseerd op het totaal aantal mannelijke/vrouwelijke leerlingen met een officiële beslissing van SEN ten opzichte van de totale populatie leerlingen met een officiële beslissing van SEN.

Van 26 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. De verdeling bij jongens varieert van 60,16 % tot 73,50 %, met een totaal gemiddelde van 67,35 %. Bij meisjes is het totaal gemiddelde 32,65 % en variëren de verdelingspercentages van 26,50 % tot 39,84 %.

In de landen is de jongen-meisje-verhouding voor de vaststelling van SEN 2:1. De populatie leerlingen met een officiële beslissing van SEN bestaat voor 68 % uit jongens en voor 32 % uit meisjes.

Verschillende aantallen landen kunnen gegevens verstrekken over de tien indicatoren betreffende de uitsplitsing naar geslacht voor de plaatsing van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in verschillende settings (inclusief onderwijs, speciale klassen, speciaal onderwijs, niet-regulier onderwijs, alle afzonderlijke settings).

De bestudering van al deze gegevens toont aan dat de genderverdeling ruwweg gelijk is voor alle indicatoren: ongeveer twee derde van de leerlingen met een officiële beslissing

van SEN in verschillende settings zijn jongens, terwijl ongeveer een derde bestaat uit meisjes. Deze bevinding is duidelijk voor indicatoren die zijn gebaseerd op de gehele schoolpopulatie en voor indicatoren die zijn gebaseerd op de populatie van leerlingen met een officiële beslissing van SEN.

De plaatsingsverhouding is in alle settings (inclusief onderwijs, speciale klassen, speciaal onderwijs en alle afzonderlijke settings) ook 2:1. Dat wil zeggen dat er in alle landen ongeveer tweemaal zoveel jongens als meisjes in de verschillende plaatsingen zijn.

Deze bevinding lijkt aan te tonen dat in de onderwijssystemen van alle landen bij jongens vaker SEN wordt vastgesteld dan bij meisjes.

De vaststellingsverhouding van 2:1 wordt weerspiegeld in de plaatsingsverhouding: in vergelijking met meisjes worden er tweemaal zoveel jongens met een officiële beslissing van SEN in inclusief onderwijs, speciale klassen of speciaal onderwijs geplaatst.

5. Wat zijn de verschillen in de vaststellingspercentages en plaatsingspercentages van leerlingen tussen ISCED 1 en 2?

Twee elementen van de gegevensverzameling van EASIE hebben betrekking op ISCED-vraagstukken:

- Steekproefgegevens over leeftijd opgenomen in tabel 2
- Uitsplitsingen naar ISCED-niveaus 1 en 2 opgenomen in tabel 3.

De steekproefgegevens over leeftijd stellen vast: de populatie van leerlingen van de specifieke leeftijden van 9 jaar (komt overeen met de typische ISCED 1-leeftijdsgroep voor de meeste landen) en van 15 jaar (komt overeen met de typische ISCED 2-leeftijdsgroep voor de meeste landen). Deze twee leeftijden komen ook overeen met de gegevensverzameling op Europese Unie-niveau over het aantal schoolverlaters.

Indicator 2.1 verstrekt steekproefgegevens over leeftijd wat betreft leerlingen van 9 jaar oud. Indicator 2.2 verstrekt steekproefgegevens over leeftijd wat betreft leerlingen van 15 jaar oud. Beide indicatoren hebben betrekking op inschrijvingspercentages in regulier onderwijs, d.w.z. het percentage leerlingen van een specifieke leeftijd dat is ingeschreven bij een vorm van regulier onderwijs, berekend tegen het aantal leerlingen van deze specifieke leeftijd ingeschreven bij alle vormen van onderwijs.

De gegevens zijn gericht op leerlingen van 9 en 15 jaar oud die wel of geen regulier onderwijs volgen. Zij verstrekken "momentopnames" van de ISCED-niveaus, aangezien zij binnen de typische ISCED-leeftijdsgroepen vallen bij bijna alle landen.

Over 9-jarigen zijn van 25 landen gegevens uit 2014 beschikbaar. Het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs van 9-jarigen varieert van 93,27 % tot 100,00 % en het totale gemiddelde is 98,10 %.

Over 9-jarigen zijn van 27 landen gegevens uit 2016 beschikbaar. Het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs van 9-jarigen varieert van 93,79 % tot 99,98 % en het totale gemiddelde is 98,54 %.

Over 15-jarigen zijn van 23 landen gegevens uit 2014 beschikbaar. Het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs van 15-jarigen varieert van 88,29 % tot 99,81 % en het totale gemiddelde is 98,18 %.

Over 15-jarigen zijn van 26 landen gegevens uit 2016 beschikbaar. Het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs van 15-jarigen varieert van 88,23 % tot 99,99 % en het totale gemiddelde is 97,07 %.

In alle landen werd de grootste meerderheid van 9-jarige leerlingen op reguliere scholen onderwezen, maar niet allemaal. In alle landen werd de grootste meerderheid van 15-jarige leerlingen op reguliere scholen onderwezen, maar niet allemaal. Geen van de landen heeft alleen maar reguliere inschrijvingen van leerlingen van 15 jaar oud.

Bij het bestuderen van de steekproefgegevens over leeftijden met betrekking tot de ISCED-niveaus, blijken de inschrijvingspercentages bij regulier onderwijs op ISCED-niveaus 1 en 2 ruwweg gelijk te zijn.

Indicatoren 2.3 en 2.4 bestuderen de inschrijvingspercentages bij inclusief onderwijs voor 9- en 15-jarigen (respectievelijk), d.w.z. het percentage leerlingen van de specifieke leeftijden bij wie is vastgesteld dat zij tenminste 80 % van hun tijd doorbrengen met hun peers in een regulier klaslokaal, berekend tegen het aantal leerlingen van de specifieke leeftijden ingeschreven bij alle vormen van onderwijs.

Over 9-jarigen zijn van 21 landen gegevens uit 2014 beschikbaar. De inschrijvingspercentages bij inclusief onderwijs variëren van 93,27 % tot 100,00 % en het totale gemiddelde is 98,18 %.

Over 9-jarigen zijn van 22 landen gegevens uit 2016 beschikbaar. De inschrijvingspercentages bij inclusief onderwijs variëren van 93,79 % tot 99,98 % en het totale gemiddelde is 98,67 %.

Over 15-jarigen zijn van 20 landen gegevens uit 2014 beschikbaar. De inschrijvingspercentages bij inclusief onderwijs variëren van 92,00 % tot 99,79 %, het totale gemiddelde van de 20 landen is 97,88 %.

Over 15-jarigen zijn van 21 landen gegevens uit 2016 beschikbaar. De inschrijvingspercentages bij inclusief onderwijs variëren van 78,78 % tot 99,99 %, het totale gemiddelde van de 21 landen is 98,45 %.

In de meeste landen volgen ten minste enkele 9-jarige leerlingen een bepaalde vorm van niet-inclusief onderwijs. De meeste landen hebben afzonderlijke specifieke voorzieningen (afzonderlijke scholen en afdelingen), alsmede afzonderlijke klassen op reguliere scholen voor programma's van ISCED-niveau 1.

Wat betreft 15-jarigen heeft geen van de deelnemende landen 100 % inschrijvingen bij inclusieve settings. Alle landen gebruiken een vorm van afzonderlijke specifieke voorzieningen (afzonderlijke scholen en afdelingen), alsmede afzonderlijke klassen op reguliere scholen voor programma's van ISCED-niveau 2.

Bij het bestuderen van de steekproefgegevens over leeftijden met betrekking tot de ISCED-niveaus, blijken de inschrijvingspercentages bij inclusief onderwijs op ISCED-niveaus 1 en 2 ruwweg gelijk te zijn.

Binnen de gegevensverzameling worden, wat betreft leerlingen met een officiële beslissing van SEN, uitsplitsingen naar ISCED-niveau 1 en 2 tevens verstrekt met betrekking tot:

- vaststellingspercentages;
- de verdeling van plaatsingen van leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie;
- de verdeling van plaatsingen van leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de populatie leerlingen met een officiële beslissing van SEN.

Met betrekking tot vaststellingspercentages zijn van 29 landen gegevens uit 2014 beschikbaar:

In ISCED 1 varieert het vaststellingspercentage van SEN van 0,62 % tot 10,89 %. Het totale gemiddelde van 29 landen is 2,62 %.

In ISCED 2 varieert het vaststellingspercentage van SEN van 0,50 % tot 6,82 %. Het totale gemiddelde van 29 landen is 2,23 %.

Met betrekking tot vaststellingspercentages zijn gegevens van 30 landen uit 2016 beschikbaar:

In ISCED 1 varieert het vaststellingspercentage van SEN van 0,62 % tot 12,57 %. Het totale gemiddelde van 30 landen is 2,37 %.

In ISCED 2 varieert het vaststellingspercentage van SEN van 0,45 % tot 7,94 %. Het totale gemiddelde van 30 landen is 2,07 %.

Aanvullend op de ISCED-uitsplitsingen werd de ISCED-verdeling binnen de ISCED-niveaus onderzocht. Dit onderzoek werd gebaseerd op het totale aantal leerlingen in ISCED 1/ISCED 2 bij wie is vastgesteld dat zij een officiële beslissing van SEN hebben ten opzichte van de totale schoolpopulatie op elk ISCED-niveau.

Van 30 landen zijn gegevens over 2016 beschikbaar. Het totale gemiddelde voor ISCED 1 is 4,12 %, variërend van 0,90 % tot 19,45 %. Wat betreft ISCED 2 is het totale gemiddelde 4,86 %, variërend van 1,42 % tot 22,48 %.

Het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in ISCED 1 vergeleken met ISCED 2 verschilt aanzienlijk tussen de landen. In de meeste landen neemt het percentage toe van ISCED 1 naar ISCED 2.

Een mogelijke verklaring hiervan is dat veel leerlingen in deze landen het "label" dat zij ondersteuning nodig hebben, gedurende hun schoolcarrière behouden. Aanvullend zijn er andere leerlingen bij wie op een later moment wordt vastgesteld dat een officiële beslissing van SEN vereist is in ISCED 2.

Opgemerkt zij dat dit niet het patroon is van alle landen: in een paar landen zijn er meer leerlingen met een officiële beslissing van SEN in ISCED 1.

Verschillende aantallen landen kunnen gegevens verstrekken over de 10 indicatoren betreffende de uitsplitsing naar ISCED voor de plaatsing van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in verschillende settings (inclusief onderwijs, speciale klassen, speciaal onderwijs, niet-regulier onderwijs, alle afzonderlijke settings).

De bestudering van alle beschikbare indicatoren toont aan dat, ondanks verschillen en verschillende patronen tussen de landen, het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in ISCED-niveaus 1 en 2 in alle settings niet in grote mate verandert. Het algemene gemiddelde inschrijvingspercentage bij inclusieve settings en speciale klassen is iets hoger in ISCED 1 dan in ISCED 2. Alleen bij speciaal onderwijs is deze kleine variatie omgekeerd, met verhoudingsgewijs meer leerlingen in speciaal onderwijs in ISCED 2 dan in ISCED 1.

Bij het bestuderen van de gecombineerde gegevens over leerlingen in alle afzonderlijke speciale settings, en door te erkennen dat er verschillen bestaan tussen de landen, kan echter worden vastgesteld dat er meer leerlingen in volledig afzonderlijke plaatsingen op ISCED-niveau 1 dan op ISCED-niveau 2 zijn.

ACHTERGROND VAN DE EASIE-WERKZAAMHEDEN

Al meer dan 20 jaar fungeert het European Agency for Special Needs and Inclusive Education (het Agency) als een orgaan voor samenwerking op het gebied van inclusief onderwijsbeleidskwesties voor zijn lidstaten (het bestrijkt momenteel 35 rechtsgebieden in 31 lidstaten).

De gegevensverzameling van de European Agency statistieken op het gebied van inclusief onderwijs (EASIE) bouwt voort op een reeks activiteiten van het Agency. Eerst heeft het Agency in 1999 in 17 lidstaten van het Agency vergelijkbare kwantitatieve gegevens verzameld over de aantallen leerlingen bij wie is vastgesteld dat ze specifieke onderwijsbehoeften hebben. Deze werkzaamheden waren een activiteit in het kader van de evaluatie van het Socrates-programma van de Europese Commissie. De in 1999 verzamelde informatie werd beoordeeld en als nuttig referentiemateriaal beschouwd voor vertegenwoordigers van Agency-landen. Er werd besloten om regelmatig kwantitatieve gegevens te verzamelen over de aantallen leerlingen bij wie SEN is vastgesteld en over waar zij werden opgeleid. Dergelijke gegevens zijn verzameld door vertegenwoordigers van lidstaten van het Agency en worden sinds 2002 elke twee jaar gepubliceerd door het Agency. Raadpleeg voor meer details het [EASIE-methodologieverslag](#) (European Agency, 2016) over de gegevensverzameling van 2014 en 2016² en de diverse [publicaties over gegevens betreffende onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften per land](#) (European Agency, 2009; 2010; 2012).

De gegevensverzameling van EASIE is een olopende langetermijnactiviteit van het Agency. Het heeft tot doel de rechten van leerlingen en vraagstukken betreffende de kwaliteit van het onderwijssysteem en de doeltreffendheid te sturen, zoals beschreven binnen het [Verdrag inzake de rechten van het kind](#) (Verenigde Naties, 1989) en het [Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap](#) (Verenigde Naties, 2006), alsmede in de [strategische doelstellingen van de Europese Unie voor onderwijs en opleiding](#) (ET 2020) (Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2016).

Gegevensdekking

Het werk van EASIE toont een accentverlegging van de gegevensverzameling van het Agency. Het richt zich niet zo zeer op uitsluitend leerlingen met SEN en plaatsing in afzonderlijke, gescheiden settings, maar richt zich meer op alle leerlingen in leerplichtonderwijs en plaatsing in alle settings, inclusief en afzonderlijk. Aanvullend verstrekken de EASIE-gegevens een breder scala van indicatoren betreffende de toegang tot inclusief onderwijs, met inbegrip van uitsplitsingen naar geslacht en ISCED-programma's: momenteel ISCED-niveaus 1 en 2.

² Er is een bijgewerkte versie van het EASIE-methodologieverslag opgesteld om bij de gegevensverzameling van 2018 (European Agency, 2018b) te voegen.

De gegevensverzameling van EASIE omvat:

- de populatie van de leerplichtige leeftijdsgroep in ISCED-niveaus 1 en 2 (het aantal bij scholen ingeschreven leerlingen in een gegeven leeftijdsgroep);
- alle sectoren van leerplichtonderwijs (staatsonderwijs, onafhankelijk en particulier);
- alle mogelijke plaatsingen in onderwijs (reguliere scholen, speciale klassen en eenheden en speciaal onderwijs);
- niet-regulier onderwijs (bijv. door niet-onderwijssectoren gehandhaafde voorzieningen, zoals sociale of gezondheidsdiensten);
- leerlingen die zijn gestopt met een vorm van educatieve voorziening.

In dit verslag worden de beschikbare gegevens van alle landen die betrokken zijn bij de gegevensverzameling onderzocht.

De gegevensset van 2014 dekt gegevens die zijn verstrekt door 30 landen: België (Franstalige Gemeenschap), België (Vlaamse Gemeenschap), Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, IJsland, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk (Engeland), het Verenigd Koninkrijk (Noord-Ierland), het Verenigd Koninkrijk (Schotland), het Verenigd Koninkrijk (Wales), Zweden en Zwitserland.

De gegevensset van 2016 dekt tevens gegevens die zijn verstrekt door 30 landen, maar niet door dezelfde landen: België (Vlaamse Gemeenschap), Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, IJsland, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk (Engeland), het Verenigd Koninkrijk (Noord-Ierland), het Verenigd Koninkrijk (Schotland), het Verenigd Koninkrijk (Wales), Zweden en Zwitserland.

Beide gegevenssets zijn geanalyseerd met betrekking tot de 17 indicatoren die werden vastgesteld en overeengekomen door de nationale gegevensdeskundigen (in onverkorte vorm te vinden in de [bijlage](#)). De indicatoren zijn gebaseerd op drie gebieden van gegevens over landen:

- Populatie- en inschrijvingsgegevens
- Gegevens over leerlingen met een officiële beslissing van SEN
- Steekproefgegevens over leeftijd (9- en 15-jarigen) met betrekking tot ISCED-niveaus 1 en 2.

EASIE-gegevens zijn gericht op alle leerlingen, steekproeven over leeftijd van alle landen en een subgroep van leerlingen die ondersteuning ontvangen om tegemoet te komen aan hun onderwijsbehoeften, d.w.z. degenen met een officiële beslissing van SEN.

Op dit moment verzamelt het Agency geen gegevens uit de landen over leerlingen **zonder** een officiële beslissing van SEN die een vorm van extra ondersteuning bij het leren ontvangen. Met de vertegenwoordigers van de lidstaten van het Agency is

overeengekomen dat gegevensverzameling om deze leerlingen te verkennen in de nabije toekomst niet wordt nagestreefd.

Belangrijke dimensies binnen EASIE-gegevensverzameling

Alle deelnemende landen hebben zeer verschillende situaties op het gebied van beleid en praktijk over inclusief onderwijs. Om te zorgen dat gegevens over landen die de hierboven beschreven gebieden omvatten, relatief vergelijkbaar zijn, zijn twee belangrijke operationele definities voor gegevensverzameling (vastgesteld en overeengekomen door de nationale deskundigen inzake gegevensverzameling) toegepast:

Operationele definitie van een officiële beslissing van SEN

Een officiële beslissing heeft tot gevolg dat een leerling wordt erkend als in aanmerking komend voor aanvullende onderwijsondersteuning om tegemoet te komen aan zijn/haar leerbehoeften.

Een officiële beslissing voldoet aan de volgende criteria:

- Er heeft een educatieve assessmentprocedure plaatsgevonden waarbij een multidisciplinair team betrokken was.
- Het multidisciplinair team bestaat uit leden van binnen en buiten de school van de leerling.
- Er bestaat een juridisch document waarin de ondersteuning wordt omschreven waarvoor de leerling in aanmerking komt en dat als de basis voor planning dient.
- De officiële beslissing is onderworpen aan een formele evaluatieprocedure op gezette tijden.

Alle gegevens die met betrekking tot leerlingen met een officiële beslissing van SEN zijn verzameld, zijn in overeenstemming met deze operationele definitie van een officiële beslissing van SEN.

Operationele definitie van een inclusieve setting

Een inclusieve setting verwijst naar onderwijs waarin de leerling met een officiële beslissing van SEN voor het grootste deel (80 % of meer) van de schoolweek samen met reguliere peers onderwijs volgt in reguliere klassen.

Bij eerdere gegevensverzameling en projecten van het Agency is de benchmark van een plaatsing voor 80 % van de tijd in verschillende vormen gebruikt. 80 % geeft duidelijk aan dat een leerling in regulier onderwijs is geplaatst voor het merendeel van de schoolweek. Tegelijkertijd worden mogelijkheden bevestigd om een kleine groep of persoon voor beperkte periodes te onttrekken (d.w.z. 20 % of een dag per week).

Niet alle landen kunnen exacte gegevens verstrekken betreffende de benchmark van 80 % van de tijd. Derhalve zijn vervangende indicaties vastgesteld, overeengekomen en indien nodig toegepast. Raadpleeg voor meer details de specifieke [achtergrondinformatie van de landen](#) (European Agency, geen datum-c).

De focus van de analyse van EASIE-gegevens

De langetermijnambitie van de EASIE-werkzaamheden is het verstrekken van:

- een reeks van overeengekomen indicatoren die de werkzaamheden van beleidsmakers met betrekking tot de doelstellingen van de Europese Unie voor onderwijs en opleiding en het *Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap kunnen sturen* (Verenigde Naties, 2006) kunnen sturen;
- gegevens en ondersteunende kwalitatieve informatie die de vraagstukken op het gebied van de rechten van leerlingen sturen.

Het doel van de analyse is om de belangrijkste bevindingen die werkzaamheden overeenkomstig met deze internationale begeleidende documenten sturen, alsmede het [standpunt van het Agency over inclusieve onderwijssystemen](#), te benadrukken (European Agency, 2015). De hier gepresenteerde informatie heeft in het bijzonder tot doel om het Agency te informeren over de uiteindelijke visie van de lidstaten voor inclusieve onderwijssystemen. Deze visie is om:

... ervoor te zorgen dat alle leerlingen, ongeacht hun leeftijd, worden voorzien van betekenisvolle en kwaliteitsvolle onderwijskansen in hun lokale gemeenschap, samen met hun vrienden en leeftijdsgenoten (ibid., blz. 1).

De focus op de gehele schoolpopulatie binnen EASIE komt overeen met de bewering in de standpuntnota dat:

... het beleid dat inclusieve onderwijssystemen regelt, een duidelijke visie voor en ontwikkeling van inclusief onderwijs [moet] bieden als een manier om de onderwijskansen van alle leerlingen te verbeteren (ibid.).

De EASIE-gegevensverzameling kan onmogelijk de gepresenteerde reeks van kwalitatieve kwesties over inclusieve onderwijssystemen sturen die in de standpuntnota worden gepresenteerd. Maar het kan wel informatie met betrekking tot "de beschikbaarheid van flexibele voorzieningscontinua en middelen" verstrekken (ibid., blz. 2), in het bijzonder over verschillende vormen van plaatsingen in onderwijs in de landen.

Aandachtspunten

Op dit moment zijn de door de landen verstrekte gegevens zo omvattend mogelijk. Van alle gegevens is bevestigd dat zij in overeenstemming zijn met de door het Agency overeengekomen operationele definities voor een officiële beslissing van SEN en de benchmark van een plaatsing voor 80 % van de tijd of relevante vervangende indicaties. In de landen bestaat niet de behoefte om deze definities te wijzigen of de manier te wijzigen waarop gegevens overeenkomstig deze definities worden verzameld. Alle gegevens worden verstrekt door nationale gegevensdeskundigen en vervolgens gecontroleerd en goedgekeurd door vertegenwoordigers van de lidstaten van het Agency. Alle berekeningen, zoals gepresenteerd in de vergelijkende landenverslagen, worden gecontroleerd en goedgekeurd door zowel de gegevensdeskundigen als vertegenwoordigers van de lidstaten van het Agency.

Er zijn echter enkele kwesties binnen de gegevenssets die erkend moeten worden. Hieronder worden enkele methodologische en/of procedurele kwesties die voortvloeien uit de gegevensverzameling onder de aandacht gebracht. Deze moeten bij het lezen van dit verslag in overweging worden genomen.

Het aantal landen dat gegevens verstrekt die zijn gekoppeld aan specifieke indicatoren verschilt binnen en tussen gegevenssets. Dit betekent dat het aantal landen dat in de berekeningen wordt opgenomen, voor elke indicator verschillend is. Derhalve is het niet mogelijk om betrouwbare vergelijkingen tussen indicatoren te maken. In dit verslag worden bevindingen hoofdzakelijk voor elke indicator individueel gepresenteerd.

In de informatie van alle landen ontbreken gegevens, waaronder SEN-plaatsingen en gegevens over uitsplitsingen naar geslacht. Met betrekking tot specifieke vragen zijn bij sommige landen geen (0) gegevens gerapporteerd, terwijl het correcter kan zijn om aan te geven dat gegevens ontbreken (M). In overeenstemming met de betrokken landen zijn bij de berekeningen binnen de vergelijkende landenverslagen de meeste nullen vervangen door een M.

Verschillende landen maken een aanzienlijke impact op de totale gemiddelden van indicatoren. Landen met een grotere bevolking hebben een veel grotere impact op de totale gemiddelden dan de landen met een kleinere bevolking. Als gevolg daarvan dient men terughoudend te zijn met het trekken van conclusies met betrekking tot de totale gemiddelden.

LITERATUUR

Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2016. *EU-samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding (ET 2020)*. Luxemburg: Bureau voor publicaties. eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aef0016 (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Development in Special Needs Education, 2009. *Special Needs Education Country Data 2008 [Gegevens betreffende onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften per land uit 2008]*. (A. Watkins, red.). Odense, Denemarken. www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2008 (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Development in Special Needs Education, 2010. *Special Needs Education Country Data 2010 [Gegevens betreffende onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften per land uit 2010]*. (A. Watkins, red.). Odense, Denemarken. www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2010 (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Development in Special Needs Education, 2012. *Special Needs Education Country Data 2012 [Gegevens betreffende onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften per land uit 2012]*. (A. Lénárt en A. Watkins, reds.). Odense, Denemarken. www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2012 (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2015. *Standpunt van het Agency over inclusieve onderwijssystemen*. www.european-agency.org/resources/publications/agency-position-inclusive-education-systems-flyer (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2016. *European Agency Statistics on Inclusive Education (EASIE): Methodology Report [European Agency statistieken op het gebied van inclusief onderwijs (EASIE): Methodologieverslag]*. (A. Watkins, S. Ebersold en A. Lénárt, reds.). Odense, Denemarken. www.european-agency.org/data/methodology-report (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2017. *European Agency Statistics on Inclusive Education: 2014 Dataset Cross-Country Report [European Agency statistieken op het gebied van inclusief onderwijs: Gegevensset van het vergelijkend landenverslag van 2014]*. (J. Ramberg, A. Lénárt en A. Watkins, reds.). Odense, Denemarken. www.european-agency.org/resources/publications/european-agency-statistics-inclusive-education-2014-dataset-cross-country (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2018a. *European Agency Statistics on Inclusive Education: 2016 Dataset Cross-Country Report [European Agency statistieken op het gebied van inclusief onderwijs: Gegevensset van het vergelijkend landenverslag van 2016]*. (J. Ramberg, A. Lénárt en A. Watkins, reds.). Odense, Denemarken. www.european-agency.org/resources/publications/european-agency-statistics-inclusive-education-2016-dataset-cross-country (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2018b. *European Agency Statistics on Inclusive Education: Methodology Report – Updated 2018* [European Agency statistieken op het gebied van inclusief onderwijs: Methodologieverslag - Bijgewerkt in 2018]. (A. Lénárt, J. Ramberg en A. Watkins, reds.). Odense, Denemarken

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, geen datum-a. *Data web area* [Vindplaats op het internet]. www.european-agency.org/data (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, geen datum-b. *List of data experts* [Lijst van gegevensdeskundigen]. www.european-agency.org/data/list-data-experts (Geraadpleegd in oktober 2018)

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, geen datum-c. *Data tables and background information* [Gegevenstabellen en achtergrondinformatie]. www.european-agency.org/data/data-tables-background-information (Geraadpleegd in oktober 2018)

Institute for Statistics van de UNESCO, 2012. *Internationaal standaardclassificatie voor onderwijs (ISCED) 2011*. Montreal: Institute for Statistics van de UNESCO. uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf (Geraadpleegd in oktober 2018)

Verenigde Naties, 1989. *Verdrag inzake de rechten van het kind*. www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx (Geraadpleegd in oktober 2018)

Verenigde Naties, 2006. *Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap*. www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html (Geraadpleegd in oktober 2018)

BIJLAGE: EASIE-INDICATORS VOOR 2014 EN 2016

1. Inschrijvingspercentage in regulier onderwijs gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie

Indicator 1.1: het inschrijvingspercentage in regulier onderwijs (%)

Indicator 1.2: het inschrijvingspercentage in inclusief onderwijs (%)

2. Steekproeven over leeftijd

Indicator 2.1: het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs in de steekproefgegevens van 9-jarigen (%)

Indicator 2.2: het inschrijvingspercentage bij regulier onderwijs in de steekproefgegevens van 15-jarigen (%)

Indicator 2.3: het inschrijvingspercentage bij inclusief onderwijs in de steekproefgegevens van 9-jarigen (%)

Indicator 2.4: het inschrijvingspercentage bij inclusief onderwijs in de steekproefgegevens van 15-jarigen (%)

3. Leerlingen met een officiële beslissing van SEN

3a. Vaststellingspercentages

Indicator 3a.1: het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie (%)

3b. Verdeling van plaatsingen van leerlingen met een officiële beslissing van SEN, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie

Indicator 3b.1: het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in inclusief onderwijs, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie (%)

Indicator 3b.2: het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciale klassen, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie (%)

Indicator 3b.3: het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciaal onderwijs, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie (%)

Indicator 3b.4: het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in niet-regulier onderwijs, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie (%)

Indicator 3b.5: het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in volledig afzonderlijke vormen van onderwijs, gebaseerd op de ingeschreven schoolpopulatie (%)

3c. Verdeling van plaatsingen, gebaseerd op de populatie van leerlingen met een officiële beslissing van SEN

Indicator 3c.1: het percentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in inclusief onderwijs (%)

Indicator 3c.2: het percentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciale klassen op reguliere scholen (%)

Indicator 3c.3: het percentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in speciaal onderwijs (%)

Indicator 3c.4: het percentage van leerlingen met een officiële beslissing van SEN in niet-regulier onderwijs (%)

Indicator 3c.5: het percentage leerlingen met een officiële beslissing van SEN in volledig afzonderlijke vormen van onderwijs, gebaseerd op de populatie van leerlingen met een officiële beslissing van SEN (%)

Secretariaat:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Kantoor Brussel:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tel: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org/data

